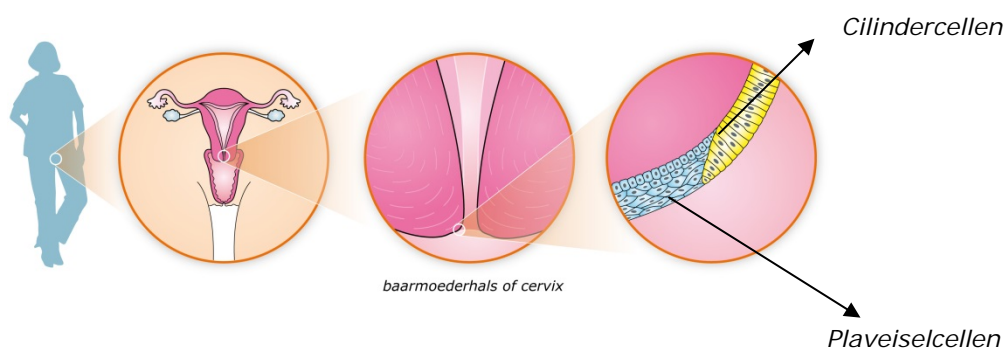

Factsheet baarmoederhalskanker

Wat is baarmoederhalskanker

Baarmoederhalskanker is een kwaadaardig gezwel van de baarmoederhals. Baarmoederhalskanker ontstaat in het overgangsgedebied van de baarmoederhals (transformatiezone) waar 2 soorten cellen, de cilindercellen en de plaveiselcellen, in elkaar over gaan. Dit overgangsgedebied ligt afhankelijk van bijvoorbeeld de menstruatiecyclus meer aan de buitenkant van de baarmoederhals. Het overgangsgedebied is erg gevoelig voor een infectie met HPV. Daarom ontstaat daar baarmoederhalskanker. Baarmoederhalskanker wordt veroorzaakt door een langdurige HPV-infectie.

Er zijn twee typen baarmoederhalskanker:

Plaveiselcelcarcinoom

Het plaveiselcelcarcinoom is kanker van de plaveiselcellen. Dit type kanker komt bij 8 van de 10 vrouwen met baarmoederhalskanker voor. Plaveiselcelcarcinoom wordt meestal veroorzaakt door het HPV-type 16.

Adenocarcinoom

Het adenocarcinoom is kanker van de cilindercellen. Dit type kanker komt bij 2 van de 10 vrouwen met baarmoederhalskanker voor. Vaak zijn de afwijkingen multifocaal. Dit betekent dat het op meerdere gebieden op de baarmoederhals voorkomt. Het adenocarcinoom wordt meestal door HPV-typen 16 en 18 veroorzaakt.

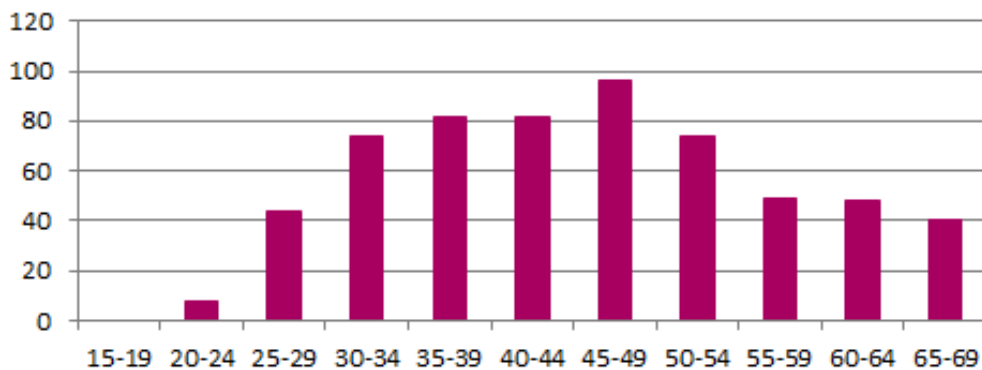
Afwijkingen van de plaveiselcellen en cilindercellen komen vaak naast elkaar voor.

Hoe vaak komt baarmoederhalskanker voor?

1,6% van alle nieuwe kankers bij vrouwen is baarmoederhalskanker. Elk jaar krijgen ongeveer 700 vrouwen in Nederland de diagnose baarmoederhalskanker. Anders gezegd: bijna 4 op de 50.000 vrouwen krijgt deze vorm van kanker.

Zonder het bevolkingsonderzoek zouden dit er meer zijn. Zonder bevolkingsonderzoek krijgen geen 700 maar ongeveer 1.300 vrouwen per jaar baarmoederhalskanker. Met het vernieuwde bevolkingsonderzoek wordt jaarlijks nog 100 diagnoses van baarmoederhalskanker extra voorkomen. En krijgen maar ongeveer 600 vrouwen per jaar baarmoederhalskanker.

Aantal vrouwen met baarmoederhalskanker per leeftijdsgroep (2015)

Bij wie komt baarmoederhalskanker het vaakst voor?

Baarmoederhalskanker komt vooral bij jonge vrouwen tussen de 35 en 45 jaar voor. Dit is anders dan bij de meeste kankersoorten.

Waardoor wordt baarmoederhalskanker veroorzaakt

Baarmoederhalskanker wordt veroorzaakt door een virus: het humaan papillomavirus (HPV). Meisjes worden rond hun 15e jaar seksueel actief. Vanaf dan kunnen ze besmet raken met het HPV. Als de HPV-infectie zich ontwikkelt tot baarmoederhalskanker, duurt dit gemiddeld 10 tot 15 jaar. Daarom komt baarmoederhalskanker vooral voor bij vrouwen vanaf 30 jaar.

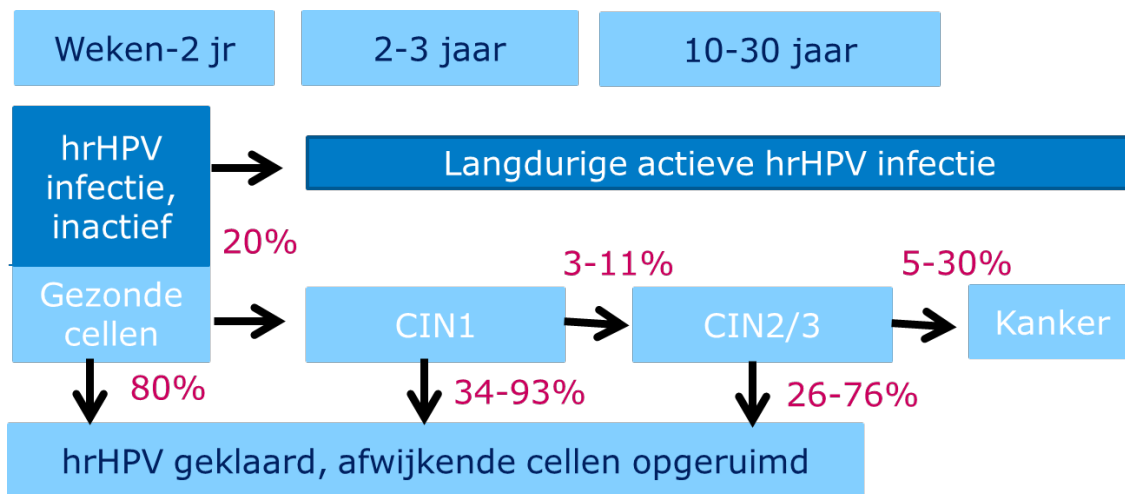
Vorstadia van baarmoederhalskanker

Baarmoederhalskanker ontwikkelt zich erg langzaam. Gedurende langere tijd is er sprake van een voorstadium van baarmoederhalskanker.

De voorstadia van baarmoederhalskanker worden histologisch aangeduid op basis van de mate van de (pre)maligne afwijking. (Pre)maligne afwijkingen worden in zogenaamde CIN (Cervicale Intra-epitheliale Neoplasie, afgekort als CIN)-klassen ingedeeld op basis van microscopisch zichtbare afwijkingen in de weefselopbouw.

Men onderscheidt:

- CIN1: histologisch lichte afwijkingen. Deze afwijkingen verdwijnen bijna altijd weer zonder behandeling;
- CIN2: histologisch licht tot matige afwijkingen. Deze afwijkingen verdwijnen in gemiddeld de helft van de gevallen binnen 2 jaar zonder behandeling. Behandeling is soms nodig;
- CIN3: histologisch matig tot ernstige afwijkingen. De kans dat deze afwijkingen vanzelf verdwijnen wordt kleiner. Er is sprake van een voorstadium van kanker. Behandeling is nodig bij deze uitslag.

CIN2+ afwijkingen worden gezien als klinisch relevante afwijkingen. Na besmetting met HPV kunnen zich vrij snel, na 2 tot 3 jaar, CIN-1- en CIN-2-afwijkingen ontwikkelen. Daarna duurt het lang, minstens 10 tot 15 jaar, voordat zich bij een blijvende HPV-infectie baarmoederhalskanker ontwikkelt. Het duurt dan nog zo'n 4 tot 5 jaar voordat de vrouw klachten krijgt.

Overleving

De overlevingskans van patiënten met baarmoederhalskanker hangt af van de uitgebreidheid van het ziekteproces op het moment van de diagnose. Bij beperkte tumorgroei is de 5-jaarsoverleving 98%. Bij uitzaaiingen op afstand is de 5-jaarsoverleving nog maar 7%.

Ook het type baarmoederhalskanker is bepalend voor de overlevingskans. De prognose bij een adenocarcinoom is ongunstiger dan bij een plaveiselcelcarcinoom. De gemiddelde 5-jaarsoverleving in Nederland is 67%.

Hoeveel vrouwen overlijden er jaarlijks aan baarmoederhalskanker?

Elk jaar overlijden 200 tot 250 vrouwen aan baarmoederhalskanker. Anders gezegd: per iets meer dan 1 vrouw per 50.000 vrouwen overlijdt in Nederland aan baarmoederhalskanker.

Zonder het bevolkingsonderzoek zouden dit er meer zijn. Zonder bevolkingsonderzoek zouden niet 200 tot 250 vrouwen per jaar overlijden maar 500 vrouwen. Met het vernieuwde bevolkingsonderzoek worden jaarlijks 35 sterfgevallen extra voorkomen.

Gebruikte bronnen

1. Richtlijn Cervicale intra epitheliale neoplasie (CIN AIS en VAIN) van de NVOG.
Te vinden op: <http://www.oncoline.nl/cin-ais-en-vain>
2. <http://www.ikcnet.nl>
3. Rapport 'EFFECTEN EN KOSTEN VAN HET VERNIEUWDE BEVOLKINGSONDERZOEK NAAR BAARMOEDERHALSKANKER IN NEDERLAND NAAR AANLEIDING VAN RECENTE ONTWIKKELINGEN' September 2016, Erasmus MC, Universitair Medisch Centrum, Afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg, Rotterdam, Nederland